

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 236'ya 1 inci Ek**Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı ile Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir ve 7 Arkadaşının 29.6.1956 Tarih ve 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/637, 2/157)****Adalet Komisyonu Raporu***Türkiye Büyük Millet Meclisi**Adalet Komisyonu**Esas No. : 1/637, 2/157**Karar No. : 59*

14 . 2 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı ile Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir ve 7 Arkadaşının; 29.6.1956 Tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi Komisyonumuzun 9.1.1985 tarihli 10 uncu birleşiminde ilgili bakanlık temsilcilerinin ve teklif sahibinin de katılmalarıyla birlikte ve tasarı esas alınmak suretiyle incelenip görüşülmüş ve konuya ilişkin 11.1.1985 tarihli 56 sayılı raporumuz Başkanlığa sunulmuştur.

Tasarı Genel Kurulun 17.1.1985 tarihli 55 inci Birleşiminde İhtüzüğün 89 uncu maddesi gereğince Komisyonumuzca bir kez daha görüşülmek üzere geri alınmıştır.

Söz konusu Tasarı Komisyonumuzun 13.2.1985 tarihli 14 üncü Birleşiminde ilgili bakanlıklar, Merkez Bankası ve Bankalar Birliği temsilcilerinin de katılmalarıyla yeniden incelenip görüşülmüş ve maddeler üzerinde yapılan kabul, ilave ve değişiklikler sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1 ve 2 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

2. Tasarının 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında bulunan «ile ad ve adresine» ibaresi bankaların, çek karnesinin her yaprağına keşidecinin ad ve adresini yazmaya mecbur bulunmaları, şubelerin işlerini büyük ölçüde artıracığı, bankalara bu şekilde mecburiyet tahmil edilmesinin esasen pratik bir fayda da sağlayamayacağı, zira üçüncü kişilerin, keşidecinin çek karnesini ele geçirmeleri halinde, imza sahtekârlığı yaparak çekin tahsil yoluna gidebilecekleri düşünülerek madde metninden çıkarılmak suretiyle düzenlenmiştir.

3. Tasarının 4 üncü maddesinde, çekin, bankanın başka şubesine ibrazı halinde, şubenin provizyon istemek suretiyle ödemesi mecburiyeti öngörülmektedir.

Ancak çek sahtekârlıklarının en yaygın olduğu uygulama şekli, sahte veya tahrif edilmiş çekin başka şubeye ibrazı suretiyle gerçekleştirilmektedir. Provizyon istenirken imza kontrolü mümkün değildir. Ayrıca bankanın şifresinin öğrenilmesi veya diğer yanlış telefon bağlantıları ile provizyon isteyen şube yetkilisi aldatılabilmektedir.

Bu itibarla, kendisinde çek hesabı bulunmayan banka, provizyon talebiyle çek tahsil taleplerini reddedebilmelidir.

Ayrıca Türk Ticaret Kanununun 724 üncü maddesinin sahte veya tahrif edilmiş bir çeki ödemiş olmasından dolayı zararın bankaya ait olacağını belirten hükmü karşısında da, bankanın başka şubeye ibraz edilen çeki ödemeyi reddetmesi kanunî bir hakkı olmalıdır.

Diğer taraftan, maddede, banka uygulamasında yer alan provizyonsuz ödeme veya başka şubece tahsile alınması hususlarına da yer verilmiştir. Bu açıklığın da maddede yer alması gerekmektedir. Bu görüşlerin ışığı altında madde dört fıkra halinde yeniden düzenlenmiştir.

4. Tasarının 5 inci maddesi aynen benimsenmiştir.

5. Tasarının 6 ncı maddesi ile taahas odası fonksiyonunun yerine getirmek üzere görev yapacak sistemi kurmak ve yürütmek görevi TC. Merkez Bankasına verilmiştir. Ancak bu işlemin tüzelkişiliği haiz bir birim tarafından yürütülmesi uygun görülerek maddede bu yolda bir değişiklik yapılmıştır.

6. Tasarının 7 nci maddesinde, bankalara cezai müeyyideler altında, beş gün içinde yerine getirilmesi gereken mükellefiyetler yüklenmektedir. Bu sürenin makûl bir şekilde uzatılmasını ve tatil günlerini de kapsamına almamasını teminen maddede «on işgünü» şeklinde bir ifade kullanılmıştır.

7. Tasarının 8 inci maddesinde, hesap sahibinin ihtar mektubunu aldığı veya almış sayıldığı tarihten itibaren yedi gün içinde çek tutarını ödemesi halinde düzeltme hakkını kazanacağı ifade edilmekte ise de söz konusu yedi günün bir kısmının tatile rastlaması mümkündür. Bu sakıncanın giderilmesi için «yedi gün» ifadesi «yedi işgünü» olarak değiştirilmiştir.

Diğer taraftan düzeltme hakkının yılda iki defa kullanılması uygun görülmüş, ayrıca maddedeki «faiz» deyimini gecikme faizini ifade ettiğinden «gecikme faizi» şeklinde değiştirilmiştir.

8. Tasarının 9 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki «beş gün» ifadesi, «on işgünü» şeklinde değiştirilerek, beş günlük sürenin bir kısmının tatile rastlaması halinde, süre kısalması gibi istenmeyen bir durumla karşılaşılması önlenmiş ve muhatap bankaya makûl bir süre tanınması amaçlanmıştır.

Diğer taraftan, TC. Merkez Bankasının duyuru tarihinden itibaren çek karnesi verilmemesi hükmünün uygulanamayacağı, zira Merkez Bankasının duyuruyu banka genel müdürlüklerine yapacak olmaları; genel müdürlüklerin de müteakiben şubelerine duyuru yapacakları; bu itibarla, ikinci fıkradaki duyuru tarihinin, Merkez Bankasının duyurularının banka şubesine ulaşması şeklinde açıklığa kavuşturulması için maddede bu yolda değişiklik yapılmıştır.

9. Tasarının 10 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki «onbin» ifadeleri miktarın az bulunması nedeniyle «yirmibin» şeklinde değiştirilmiştir.

10. Tasarının 9 uncu maddesi, «TC. Merkez Bankasının duyuru tarihinden itibaren bir yıl süreyle hesap sahibine veya vekil ve mümessillerine çek karnesi verilmeyeceği» hükmünü taşımaktadır.

Bu suretle bankalara çok ağır bir yükümlülük getirilmekte, 7 ve 9 uncu maddelere uyulmaması halinde, banka, karşılıksız çek miktarını ne olursa olsun ödemeye yükümlü tutulmaktadır.

Bu durum, bir takım suiistimallere sebep olabileceği gibi, bankaların çek karnelerini vermekten kaçınmalarına dahi yol açabilecek nitelikte görülmüş ve 11 inci maddenin tasarı metninden çıkarılmasının, tasarının çek kullanımının yaygınlaştırılması amacına olumlu etkiler yapacağı düşünülerek 11 inci madde tasarı metninden çıkarılmıştır.

11. Tasarının 12 nci maddesinde yer alan «17» rakamı madde numaralarının kayması nedeniyle «16» şeklinde değiştirilerek ve 11 inci madde olarak kabul edilmiştir.

12. Tasarının 13 üncü maddesi 12 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

13. Tasarının 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında bulunan «yedi gün» ifadesi, bu sürenin tatil günlerini de kapsamı halinde ortaya çıkacak sakıncaları gidermek üzere «yedi işgünü» şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkroda bulunan «şikâyeti» kelimesi «ihbarı» şeklinde düzeltilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında bulunan «17» rakamı madde numaralarının kayması nedeniyle «16» olarak düzeltilmiş ve 13 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

14. Tasarının 15 inci maddesi 14 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

15. Tasarının 16 ncı maddesinin başlığı «Bankalara uygulanacak cezalar» şeklinde düzenlenmiş, 13 üncü maddede yazılı mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya geciktiren bankalar da bu madde kapsamına alınmış, 7 nci ve 9 uncu maddelerdeki fiiller, 3, 4, 5 ve 13 üncü maddelerdeki fiillere göre daha vahim kabul edilerek, maddede ikili bir müeyyide uygulanması uygun görülmüş, diğer taraftan bankaların sorumluluğu ilkesi kabul edilerek cezaların banka personeline değil, bankalara tahmil edilmesi yolunda maddede değişiklikler yapılmış ve 15 inci madde olarak düzenlenmiştir.

16. Tasarının 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan «müddeti içinde ibraz» ifadesi tereddütlere sebep olabileceğinden, «ibraz süresi içinde veya üzerinde yazılı keşide tarihinden önce ibraz» şeklinde düzenlenmiş, ikinci fıkradaki «faiz» deyimini gecikme faizini ifade ettiğinden «gecikme faizi» şeklinde değiştirilerek 16 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

17. Tasarının geçici 1 inci maddesinde yapılan değişikliklerle tasarının 17 nci, metnimizin 16 ncı maddesindeki suçun şikâyeti bağlı tutulması karşısındaki daha önce çek bedeli ödenmemiş olsa dahi şikâyetten vazgeçilmiş olması hali ile çek bedelinin daha önce ödenmiş bulunmasına rağmen şikâyetten vazgeçilmiş olması durumu madde kapsamına dahil edilmek suretiyle tasarıyla getirilen şikâyete bağlılık ilkesine uygunluk sağlanmış ve madde bentler halinde düzenlenmiştir. Tasarıda başka geçici madde bulunmadığından, geçici maddenin numarası da kaldırılmıştır.

18. Tasarının 18 inci maddesindeki «1 inci» kelimesi, geçici maddenin numarasının kaldırılmış olması nedeniyle madde metninden çıkarılmış, «17» rakamı madde numaralarının kayması nedeniyle «16» olarak düzeltilmiş ve maddedeki üç aylık süre hazırlıkların yeterince yapılabilmesini temin yönünden yeterli görülmediğinden altı aya çıkarılarak 17 nci madde olarak kabul edilmiştir.

19. Tasarının 19 uncu maddesi 18 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.
Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dizdaroğlu
Antalya

Başkanvekili
Ahmet İlhami Kösem
Malatya

Sözcü
Mustafa Uğur Ener
Kütahya
(İmzada bulunamadı.)

Üye
Coşkun Bayram
Adana

Üye
Ibrahim Taşdemir
Ağrı
10 uncu maddeye muhalifim.

Üye
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Üye
Ali Ayhan Çetin
Çorum

Üye
Özgür Barutçu
Diyarbakır
4 ve 16 ncı maddelere muhalifim.

Üye
Mehmet Sait Erol
Hakkâri
(İmzada bulunamadı.)

Üye
Ihsan Nuri Topkaya
Ordu

Üye
Hasan Altay
Samsun

Üye
Mehmet Topaç
Uşak
16 ncı maddedeki bilerek ciro edenler tabirinin çıkarılmamasına muhalifim.

Üye
Mehmet Bağçeci
Yozgat

Üye
Selahattin Taflıoğlu
Yozgat
16 ncı maddedeki bilerek kelimesine muhalifim.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı

Kapsam

MADDE 1. — Bu Kanun çek kullanımı hakkındaki esasları, çek hamillerinin korunmasına dair tedbirleri ve uygulanacak müeyyideleri düzenler.

Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Genel mesuliyet

MADDE 2. — Bankalar, çekle işleyecek hesap açarken çek karnesi verirken ve bu Kanunla kendilerine verilen görev ve mükellefiyetleri yerine getirirken bu işlemlerin gerektirdiği basiret ve itinayı göstermeye mecburdurlar.

Çek karneleri

MADDE 3. — Bankalar, çek karnelerinin her yaprağına, çekle işleyen hesabın bulunduğu şubelerinin adını ve keşidecinin hesap numarası ile ad ve adresini yazmaya mecburdurlar.

Çek karneleri, bankalar tarafından basılır veya bastırılır.

Çek karnelerinin baskı şekline dair esaslar Türkiye Bankalar Birliğinin görüşü alınarak T.C. Merkez Bankasınca tespit edilir.

Bankalar, çek karnesi verdikleri müşterilerinin açık kimliklerini T.C. Merkez Bankasına bildirmek zorundadırlar.

İbraz ve ödeme

MADDE 4. — Çekle işleyen hesabın bulunduğu banka şubesi, ibraz edildiği anda karşılığı bulunan çeki ödemek mecburiyetindedir. Çekin karşılığının kısmen bulunması halinde ise bu miktar ödenir. Muhatap bankanın çek hesabı açılmış olan şubesi dışındaki herhangi bir şubesine ibraz edilen çek, karşılığı o şube tarafından provizyon (karşılık) istenmek suretiyle ödenir.

Muhatap banka deyimi, çekle işleyen hesabın açıldığı bankayı ifade eder.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı

Kapsam

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel mesuliyet

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Çek karneleri

MADDE 3. — Bankalar, çek karnelerinin her yaprağına, çekle işleyen hesabın bulunduğu şubelerinin adını ve keşidecinin hesap numarasını yazmaya mecburdurlar.

Çek karneleri, bankalar tarafından basılır veya bastırılır.

Çek karnelerinin baskı şekline dair esaslar Türkiye Bankalar Birliğinin görüşü alınarak T. C. Merkez Bankasınca tespit edilir.

Bankalar, çek karnesi verdikleri müşterilerinin açık kimliklerini T. C. Merkez Bankasına bildirmek zorundadırlar.

İbraz ve ödeme

MADDE 4. — Çekle işleyen hesabın bulunduğu banka şubesi, ibraz edildiği anda karşılığı bulunan çeki ödemek mecburiyetindedir. Çekin karşılığının kısmen bulunması halinde ise, bu miktar ödenir. Bu bankanın başka bir şubesinin provizyon isteyerek ödemeyi kabul etmesi veya çekin tahsil için alınması halinde, çek, hesabın bulunduğu şubenin durumdan haberdar olduğu tarihte muhataba ibraz edilmiş sayılır.

İlgili bankanın başka şubesinin çeki provizyon almadan ödemesi halinde de ibraz, çekle işleyen hesabın bulunduğu şubenin ödemedi haberdar olduğu tarihte yapılmış sayılır. Şu kadar ki, çekin ibraz

(Hükümetin Teklifi)

Çek karşılığının ödenmemesi

MADDE 5. — Çekin üzerinde yazılı tutarın kısmen veya tamamen ödenmeyeceğinin tespiti halinde, ibraz tarihi ile kısmen veya tamamen ödenmeme sebebi çekin üzerine yazılmak suretiyle hamiline geri verilir.

Hesaben tesviye

MADDE 6. — T.C. Merkez Bankası, çeklerin banka şubeleri arasında hesaben tesviyesini sağlayacak sistemi kurmaya ve gözetimi altında yürütmeye yetkilidir. T.C. Merkez Bankası, şubesi bulunmayan yerlerde bu yetkisini uygun göreceği başka bir bankaya devredebilir.

Hesaplaşma sisteminin işleyişi, T.C. Merkez Bankasınınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

İhtar

MADDE 7. — Yeterli karşılığı olmadığı için çeki kısmen veya tamamen ödemeyen muhatap banka, kendisinin veya vekil ve temsilcilerinin elinde bulunan bütün çek karnelerini aldığı bankalara geri vermesini, 8 inci madde hükümleri gereğince düzeltme işlemlerinin yerine getirmeden bir yıl müddet ile çek keşide edemeyeceğini ve aksine davranışların cezai müeyyideleri gerektireceğini, ibraz tarihini izleyen beş gün içinde hesap sahibine iadeli taahhütlü mektupla veya banka görevlileri eliyle tebliğ etmek zorundadır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

süresi içinde ödenmesinden sonra keşideci çekten caydığını bankaya karşı ileri süremez.

Çekin ilgili bankanın başka bir şubesine tahsile verilmesi halinde çek hamili masrafını peşin ödemek suretiyle, bankanın hesabın bulunduğu şubesinin haberdar edilmesini ve tahsile alınan çek tutarına kadar bir meblağın bloke edilmesini isteyebilir. Tahsile alınan çek ile ilgili işlemler tamamlanmaya kadar, hesabın bulunduğu şubece bloke kaydı konulan miktar üzerinde hesap sahibinin tasarrufu hüküm ifade etmez.

Muhatap banka deyimi, çekle işleyen hesabın açıldığı banka şubesini ifade eder.

Çek karşılığının ödenmemesi

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Hesaben tesviye

MADDE 6. — T. C. Merkez Bankası, çeklerin banka şubeleri arasında hesaben tesviyesini sağlayacak tüzelkişiliği haiz sistemi kurmaya ve gözetimi altında yürütmeye yetkilidir. T. C. Merkez Bankası, şubesi bulunmayan yerlerde bu yetkisini uygun göreceği başka bir bankaya devredebilir.

Hesaplaşma sisteminin kuruluş ve işleyişi, T. C. Merkez Bankasınınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

İhtar

MADDE 7. — Yeterli karşılığı olmadığı için çeki kısmen veya tamamen ödemeyen muhatap banka, kendisinin veya vekil ve temsilcilerinin elinde bulunan bütün çek karnelerini aldığı bankalara geri vermesini, 8 inci madde hükümleri gereğince düzeltme işlemlerinin yerine getirmeden bir yıl müddet ile çek keşide edemeyeceğini ve aksine davranışların cezai müeyyideleri gerektireceğini, ibraz tarihini izleyen on işgünü içinde, hesap sahibine iadeli taahhütlü mektupla veya banka görevlileri eliyle tebliğ etmek zorundadır.

(Hükümetin Teklifi)

Düzeltilme hakkı

MADDE 8. — Hesap sahibi, ihtar mektubunu aldığı veya 13 üncü maddeye göre almış sayıldığı tarihten itibaren yedi gün içinde çek tutarını veya karşılıksız kalan bölümünü % 10 tazminatı ve faiziyle birlikte hamil adına muhatap bankaya yatırdığı takdirde çek keşide etme hakkını yeniden kazanır.

Düzeltilme hakkı, karşılıksız çekin ibraz tarihini takip eden bir yıl içinde ancak bir defa kullanılabilir.

Bildirme ve duyuru

MADDE 9. — Muhatap banka, yeterli karşılığı olmadığı için çekin ödenmediğini ve hesap sahibi hakkında gereken bilgileri, T.C. Merkez Bankasına bildirir. Bildirme, hesap sahibinin düzeltme hakkı yok ise çekin ibraz tarihinden; düzeltme hakkı var ise düzeltme süresi sona erdiği tarihten itibaren beş gün içinde yapılır. T.C. Merkez Bankası, durumu en kısa zamanda bankalara duyurur.

T.C. Merkez Bankasının duyuru tarihinden itibaren bir yıl süre ile hesap sahibine veya vekil ve mümessillerine çek karnesi verilemez ve çekle işleyecek hesap açılmaz.

Bankanın mesul olduğu miktar

MADDE 10. — Karşılığı bulunmasa veya yetersiz kalsa bile muhatap banka, müddetinde ibraz edilen onbin liraya kadar olan çekler ile bu miktar üzerindeki her çekin onbin lirasını keşidecinin dışındaki hamile ödemeye mecburdur. 7 nci ve 8 inci madde hükümleri saklıdır. Bu husus, hesap sahibi ile muhatap banka arasında, karnenin teslimi sırasında yapılmış olan dönülemeyecek bir kredi sözleşmesi hükmündedir.

Birinci fıkrada belirtilen mesuliyet tutarı, Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yayımlanan «Toptan Eşya Fiyatları Yıllık İndeksi»ndeki artışlar göz önünde bulundurularak T.C. Merkez Bankası tarafından artırılabilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Düzeltilme hakkı

MADDE 8. — Hesap sahibi ihtar mektubunu aldığı veya 12 nci maddeye göre almış sayıldığı tarihten itibaren yedi işgünü içinde çek tutarını veya karşılıksız kalan bölümünü % 10 tazminatı ve gecikme faiziyle birlikte hamil adına muhatap bankaya yatırdığı takdirde çek keşide etme hakkını yeniden kazanır.

Düzeltilme hakkı, karşılıksız çekin ibraz tarihini takip eden bir yıl içinde ancak iki defa kullanılabilir.

Bildirme ve duyuru

MADDE 9. — Muhatap banka, yeterli karşılığı olmadığı için çekin ödenmediğini ve hesap sahibi hakkında gereken bilgileri, T. C. Merkez Bankasına bildirir. Bildirme, hesap sahibinin düzeltme hakkı yok ise çekin ibraz tarihinden; düzeltme hakkı var ise, düzeltme süresi sona erdiği tarihten itibaren on işgünü içinde yapılır. T. C. Merkez Bankası, durumu en fazla 30 işgünü içinde bankalara duyurur.

T. C. Merkez Bankasının duyurusuna şube tarafından ittila ve herhalde duyuru tarihini takip eden onbeşinci günün bitiminden itibaren, bir yıl süre ile hesap sahibine veya vekil ve mümessillerine çek karnesi verilmez ve çekle işleyecek hesap açılmaz.

Bankanın mesul olduğu miktar

MADDE 10. — Karşılığı bulunmasa veya yetersiz kalsa bile muhatap banka, müddetinde ibraz edilen yirmibin liraya kadar olan çekler ile bu miktar üzerindeki her çekin yirmibin lirasını keşidecinin dışındaki hamile ödemeye mecburdur. 7 nci ve 8 inci madde hükümleri saklıdır. Bu husus, hesap sahibi ile muhatap banka arasında, karnenin teslimi sırasında yapılmış olan dönülemeyecek bir kredi sözleşmesi hükmündedir.

Birinci fıkrada belirtilen mesuliyet tutarı, Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yayımlanan «Toptan Eşya Fiyatları Yıllık İndeksi» ndeki artışlar göz önünde bulundurularak T. C. Merkez Bankası tarafından artırılabilir.

(Hükümetin Teklifi)

Ödeme mecburiyeti

MADDE 11. — T.C. Merkez Bankasınca yapılan çek hesabı açma ve çek kullanma yasağı konusundaki duyurulara rağmen verdiği veya 7 nci madde hükmüne göre geri verilmesini istemediği çek karnelerinin her yaprağı için muhatap banka, karşılığının mevcut olmaması, yetersiz kalması veya kullanılmaz durumda bulunması halinde keşideciden başka bir hamile o meblağı ödemeye mecburdur.

T.C. Merkez Bankasınca ilan edilecek hususlar

MADDE 12. — T.C. Merkez Bankası, çeklerin tahsile alınması ve ödenmesi konusunda bankalararası münasebetleri düzenleyen esaslar ile 7 nci madde gereğince yapılacak ihtarın muhtevasına, 9 uncu madde uyarınca yeterli karşılığı olmayan çek keşide edenlerin bildirilmesine, 7 ve 17 nci maddeler uyarınca çek hesabı açmaktan ve çek kullanmaktan yasaklananlara ait duyurulara dair hususları Türkiye Bankalar Birliğinin görüşünü alarak tespit eder ve Resmî Gazetede yayımlar.

Tebliğat adresi

MADDE 13. — Bu Kanun uyarınca yapılacak ihtarlar, herhangi bir adres değişikliği bildiriminde bulunulmadığı müddetçe çek hesabı sahibinin hesabı açtırırken bildirdiği adrese yapılmakla geçerli olur.

İhtara ve yasaklamaya uymayanlar

MADDE 14. — Bu Kanunun 7 nci maddesi uyarınca banka tarafından yapılan ihtarı aldığı veya almış sayıldığı tarihten itibaren yedi gün içinde geçerli bir sebebe dayanmaksızın çek karnelerini geri vermeyenlere ilgili bankanın şikâyeti üzerine yirmibin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezası verilir.

Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen düzeltme işlemi yapılmadığı halde 7 nci maddedeki bir yıllık müddet içinde veya 17 nci madde gereğince hükmolunan süre içinde çek keşide edenler, fiilleri başka bir suç meydana getirirse bile ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis ve yirmibin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

T. C. Merkez Bankasınca ilan edilecek hususlar

MADDE 11. — T. C. Merkez Bankası, çeklerin tahsile alınması ve ödenmesi konusunda bankalararası münasebetleri düzenleyen esaslar ile 7 nci madde gereğince yapılacak ihtarın muhtevasına, 9 uncu madde uyarınca yeterli karşılığı olmayan çek keşide edenlerin bildirilmesine, 7 ve 16 ncı maddeler uyarınca çek hesabı açmaktan ve çek kullanmaktan yasaklananlara ait duyurulara dair hususları Türkiye Bankalar Birliğinin görüşünü alarak tespit eder ve Resmî Gazetede yayımlar.

Tebliğat adresi

MADDE 12. — Tasarının 13 üncü maddesi 12 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İhtara ve yasaklamaya uymayanlar

MADDE 13. — Bu Kanunun 7 nci maddesi uyarınca banka tarafından yapılan ihtarı aldığı veya almış sayıldığı tarihten itibaren yedi işgünü içinde geçerli bir sebebe dayanmaksızın çek karnelerini geri vermeyenlere, ilgili bankanın şikâyeti üzerine yirmibin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezası verilir.

Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen düzeltme işlemi yapılmadığı halde 7 nci maddedeki bir yıllık müddet içinde veya 16 ncı madde gereğince hükmolunan süre içinde çek keşide edenler, fiilleri başka bir suç meydana getirirse bile ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis ve yirmibin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

(Hükümetin Teklifi)

Yetkili olmadığı halde çek karnesi basan veya bastırılanlar

MADDE 15. — Bu Kanuna göre çek bastırabilecek kuruluşlar dışında çek karnesi basan veya bastırılanlar hakkında Türk Ceza Kanununun 323 üncü maddesi uygulanır.

Banka görevlilerine uygulanacak cezalar

MADDE 16. — Bu Kanunun 3, 4, 5, 7 ve 9 uncu maddelerinde yazılı mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya geciktiren bankanın statüsüne göre yetkili görevlileri hakkında onbin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Karşılıksız çek

MADDE 17. — Muhatap bankanın çek hesabı açılmış şubesine veya herhangi bir şubesine müddeti içinde ibraz edildiğinde yeterli karşılığı bulunmaması sebebiyle ödenmeyen çeki keşide eden kişiler ile bu çekleri bilerek ciro edenler bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. Mahkeme ayrıca işlenen suçun mahiyetine göre altı ay ile beş yıl arasında belirleyeceği bir müddet için failin bankalarda çek hesabı açmasının ve çek keşide etmesinin yasaklanmasına karar verir. Yasaklama kararı bütün bankalara duyurulmak üzere T.C. Merkez Bankasına bildirilir.

Bu fiillerden dolayı takibat yapılması çek hamilinin şikâyetine bağlıdır. Şikâyetten vazgeçme, hükümden sonra dahi geçerlidir. Bu halde hükmün icrasından ve cezanın neticelerinden sarfınazar olunur. Fiilî işleyenin 8 inci maddeye göre düzeltme hakkını kullanmak suretiyle hamilin zararını karşılamış olması veya düzeltme hakkı yoksa, anılan maddede belirtilen müddet içinde çek bedelinin karşılıksız kalan kısmını % 10 tazminatı ve faiziyle birlikte muhatap bankanın çek hesabı açılmış şubesine veya herhangi bir şubesine yatırmış bulunması halinde şikâyet hakkı doğmaz.

GEÇİCİ MADDE 1. — Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, karşılıksız çek keşide etmiş olanlar hakkında hazırlık tahkikatına başlanmış veya da-

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yetkili olmadığı halde çek karnesi basan veya bastırılanlar

MADDE 14. — Tasarının 15 inci maddesi 14 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Banka görevlilerine uygulanacak cezalar

MADDE 15. — Bu Kanunun 3, 4, 5 ve 13 üncü maddelerinde yazılı mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya geciktiren banka hakkında onbin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezasına; 7 ve 9 uncu maddelerinde yazılı mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya geciktiren banka hakkında ise beşyüzbin liradan ikimilyon liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Karşılıksız çek

MADDE 16. — İbraz süresi içinde veya üzerinde yazılı keşide tarihinden önce, 4 üncü maddeye göre ibraz edildiğinde, yeterli karşılığı bulunmaması sebebiyle kısmen de olsa ödenmeyen çeki keşide eden kişiler ile bu çekleri bilerek ciro edenler bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. Mahkeme ayrıca işlenen suçun mahiyetine göre bir yıl ile çek hesabı açmasının ve çek keşide etmesinin yasaklanmasına karar verir. Yasaklama kararı bütün bankalara duyurulmak üzere T. C. Merkez Bankasına bildirilir.

Bu fiillerden dolayı takibat yapılması çek hamilinin şikâyetine bağlıdır. Şikâyetten vazgeçme, hükümden sonra dahi geçerlidir. Bu halde hükmün icrasından ve cezanın neticelerinden sarfınazar olunur. Fiilî işleyenin 8 inci maddeye göre düzeltme hakkını kullanmak suretiyle hamilin zararını karşılamış olması veya düzeltme hakkı yoksa, anılan maddede belirtilen müddet içinde çek bedelinin karşılıksız kalan kısmını % 10 tazminatı ve gecikme faiziyle birlikte muhatap bankaya veya herhangi bir şubesine yatırmış bulunması halinde şikâyet hakkı doğmaz.

GEÇİCİ MADDE — Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, karşılıksız çek keşide etmiş olanlar hakkında hazırlık tahkikatına başlanmış veya dava

(Hükümetin Teklifi)

va açılmış veya mahkûmiyet hükmü verilmiş olduğu takdirde, yürürlük tarihini takip eden onbeş gün içinde çek tutarı veya karşılıksız kalan bölümü ile gecikme faizi ve tazminatın hamil adına muhatap bankanın çek hesabı açılmış şubesine veya herhangi bir şubesine yatırması halinde, hazırlık tahkikatında takibata yer olmadığına, açılmış davaların düşürülmesine ve mahkûmiyet hükümlerinin ise infazına yer olmadığına karar verilir.

Yürürlük

MADDE 18. — Bu Kanunun 1, 2, 4, 5, 17 nci maddeleri ile geçici 1 inci maddesi Kanunun yayımı tarihinde, diğer maddeleri yayımından üç ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

açılmış veya mahkûmiyet hükmü verilmiş olduğu takdirde;

a) Yürürlük tarihini takip eden üç ay içinde çek tutarının veya karşılıksız kalan bölümünün % 10 tazminatı ve gecikme faizi ile birlikte muhatap bankaya veya herhangi bir şubesine yatırılması,

b) Çek tutarı ödenmemiş olsa bile şikâyetten vazgeçilmiş olması,

c) Çek tutarının daha önce ödenmiş bulunması, Hallerinde, hazırlık tahkikatında takibata yer almadığına, açılmış davaların düşürülmesine ve mahkûmiyet hükümlerinin ise infazına yer olmadığına karar verilir.

Yürürlük

MADDE 17. — Bu Kanunun 1, 2, 4, 5 ve 16 inci maddeleri ile Geçici Maddesi Kanunun yayımı tarihinde, diğer maddeleri yayımından altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18. — Tasarımın 19 uncu maddesi 18 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Başbakan

T. Özal

29.8.1984

Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı

I. K. Erdem

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

S. N. Türel

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

I. Özdağlar

Devlet Bakanı

A. Karaevli

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı

Y. Akbulut

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

M. V. Dinçerler

Bayındırlık ve İskân Bakanı

I. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Ulaştırma Bakanı

V. Atasoy

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

C. Büyükbaş

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşçıoğlu